

ΓΕΝΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ

ΕΚΘΕΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Φορείς δραστηριοτήτων
παρ. 4 άρθρου 20 ν. 4819/2021 (Α' 209)

Περιεχόμενα

1. εισαγωγή	2
2. εγγραφή επιχείρησης	3
3. έκθεση αποβλητών τροφίμων.....	9
4. προϋποθέσεις για να καταστούν τα τρόφιμα αποβλητά	12
5. αντιστοιχισμός σταδίων αλυσίδας εφοδιασμού ΤΡΟΦΙΜΩΝ με δραστηριότητες άρθρου 20 ν. 4819/2021	14
6. ΓΕΝΙΚΕΣ κατευθύνσεις ΑΝΑ ΣΤΑΔΙΟ ΑΛΥΣΙΔΑΣ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ ΤΡΟΦΙΜΩΝ.....	15
6.1 Πρωτογενής παραγωγή (πτηνοκτηνοτροφία & υδατοκαλλιέργεια).....	15
6.2 Επεξεργασία και μεταποίηση	16
6.3 Λιανική πώληση και άλλη διανομή τροφίμων (αγορές τροφίμων & υπεραγορές).....	17
6.4 Εστιατόρια και υπηρεσίες εστίασης (ξενοδοχεία, ξενώνες, μονάδες υγειονομικής περίθαλψης, επιχειρήσεις τροφοδοσίας, επιχειρήσεις μαζικής εστίασης).....	19
7. βασικές έννοιες και ορισμοί	20
8. χρησιμες πηγες πληροφορησης.....	22

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κατ' εφαρμογή του άρθρου 20 του ν. 4819/2021 (Α' 129), οι φορείς των δραστηριοτήτων των περ. α) έως και η) της παραγράφου 4 του ίδιου άρθρου υποχρεούνται να υποβάλλουν σε ετήσια βάση Έκθεση Αποβλήτων Τροφίμων με στοιχεία για τα παραγόμενα απόβλητα τροφίμων και τα πλεονάσματα τροφίμων σε ειδική ηλεκτρονική πλατφόρμα (εν συντομία ΗΜΑΤ), η οποία αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του Ηλεκτρονικού Μητρώου Αποβλήτων (ΗΜΑ), μια ηλεκτρονική υπηρεσία που παρέχεται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

Η καταχώριση των στοιχείων πραγματοποιείται ενιαία από τον φορέα λειτουργίας της επιχείρησης, ανεξάρτητα από τον αριθμό των εγκαταστάσεων ή καταστημάτων που αυτός διαθέτει, για κάθε μία από τις παρακάτω δραστηριότητες:

- α. Εγκαταστάσεις που αδειοδοτούνται περιβαλλοντικά και παράγουν απόβλητα τροφίμων που ανήκουν στην κατηγορία 02 του Ευρωπαϊκού Καταλόγου Αποβλήτων (ΕΚΑ):
 - α1. Πτηνοκτηνοτροφικές εγκαταστάσεις και υδατοκαλλιέργειες
[κατηγορία Α' & Β' ν. 4014/2011 (Α' 209), ομάδα 7 & 8 Υ.Α. ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/17185/1069/2022 (Β' 841)]
 - α2. Εγκαταστάσεις επεξεργασίας και μεταποίησης τροφίμων και ποτών
[κατηγορία Α' & Β' ν. 4014/2011 (Α' 209), α/α 1-22 & 25-43 Πίνακας 1 Παράρτημα Ι ΚΥΑ 92108/1045/Φ.15/2020 (Β' 3833)]
- β. Αγορές τροφίμων, όπως οι κρεαταγορές, οι ιχθυαγορές και οι λαχαναγορές
- γ. Υπεραγορές τροφίμων (super market)
[παρ. 5.Γ άρθρου 2 Υ.Α. Υ1γ/Γ.Π/οικ.47829/2017 (Β' 2161)]
- δ. Κύρια ξενοδοχειακά καταλύματα άνω των εκατό (100) κλινών
[περ. α) παρ. 2 άρθρου 1 ν. 4276/2014 (Α' 155)]
- ε. Μονάδες υγειονομικής περίθαλψης, όπως νοσοκομεία, κλινικές και θεραπευτήρια
[κατηγορία Α' ν. 4014/2011 (Α' 209), α/α 14 ομάδα 6 Υ.Α. ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/17185/1069/2022 (Β' 841)]
- ζ. Ξενώνες, όπως νεότητας, ατόμων ειδικών αναγκών και γηροκομεία
[κατηγορία Α' ν. 4014/2011 (Α' 209), α/α 12 ομάδα 6 Υ.Α. ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/17185/1069/2022 (Β' 841)]
- στ. Επιχειρήσεις τροφοδοσίας (catering) με ετήσιο κύκλο εργασιών άνω των τριακοσίων χιλιάδων ευρώ (300.000 €)
[παρ. 5.Α άρθρου 2 Υ.Α. Υ1γ/Γ.Π/οικ.47829/2017 (Β' 2161)]
- η. Επιχειρήσεις μαζικής εστίασης με ετήσιο κύκλο εργασιών άνω των πεντακοσίων χιλιάδων ευρώ (500.000 €)
[παρ. 5Δ άρθρου 2 Υ.Α. Υ1γ/Γ.Π/οικ.47829/2017 (Β' 2161)]

Η πρώτη Έκθεση Αποβλήτων Τροφίμων υποβάλλεται από τον φορέα λειτουργίας της επιχείρησης για το έτος αναφοράς 2022. Η συμπλήρωση και υποβολή της Έκθεσης Αποβλήτων Τροφίμων προϋποθέτει την εγγραφή της επιχείρησης μέσα από την πλατφόρμα του ΗΜΑ.

2. ΕΓΓΡΑΦΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

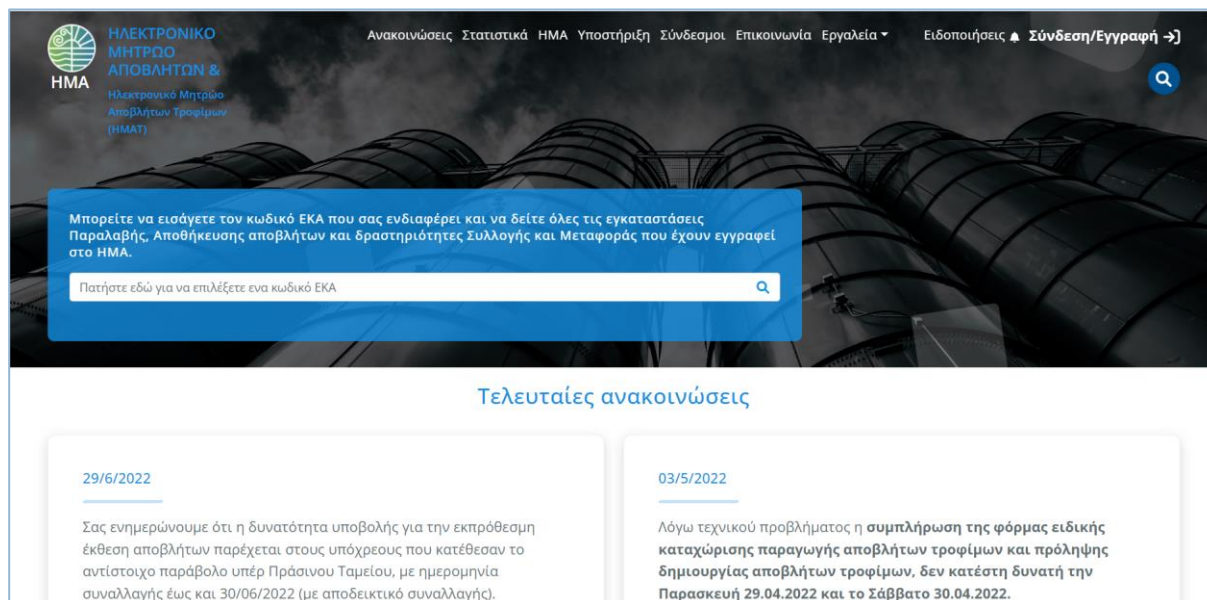
Η εγγραφή στο Ηλεκτρονικό Μητρώο Αποβλήτων (ΗΜΑ) μιας επιχείρησης που εμπίπτει στις διατάξεις του άρθρου 20 του ν. 4819/2020 είναι υποχρεωτική και προηγείται της καταχώρισης και υποβολής της Έκθεσης Αποβλήτων Τροφίμων.

Η διαδικασία για την εγγραφή μιας επιχείρησης και τον τρόπο υποβολής της Έκθεσης Αποβλήτων Τροφίμων περιγράφεται επίσης και στο εγχειρίδιο με τις οδηγίες χρήσης του ΗΜΑ, με ειδική αναφορά στη διαδικασία που πρέπει να ακολουθήσουν οι ήδη εγγεγραμμένες επιχειρήσεις στο ΗΜΑ βάσει του άρθρου 53 του ν. 4819/2021.

Παρακάτω παρατίθενται τα βήματα εγγραφής μια επιχείρησης που εμπίπτει στις διατάξεις του άρθρου 20 του ν. 4819/2021.

Βήμα 1: Επιλογή «Σύνδεση/Εγγραφή» και στη συνέχεια επιλογή «Εγγραφή επιχείρησης/οργανισμού»

Από την αρχική σελίδα του ΗΜΑ (<https://wrm.ypeka.gr/>), επιλέγεται στο πάνω δεξιά μέρος της σελίδας το «Σύνδεση/Εγγραφή»:

Εικόνα 1: Αρχική σελίδα Ηλεκτρονικού Μητρώου Αποβλήτων

Με επιλογή του «Σύνδεση/Εγγραφή», γίνεται μεταφορά στην σελίδα Σύνδεσης για την εισαγωγή στοιχείων πρόσβασης. Εφόσον είναι η πρώτη φορά εισαγωγής στη σελίδα και δεν υπάρχει ακόμη λογαριασμός, επιλέγεται στο κάτω μέρος του πλαισίου το «Εγγραφείτε εδώ».

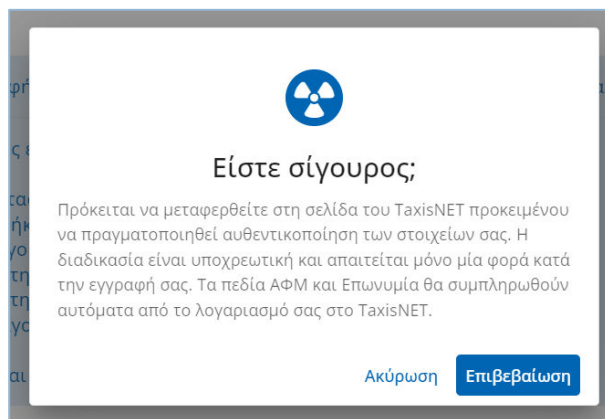
Εικόνα 2: Σελίδα σύνδεσης του Ηλεκτρονικού Μητρώου Αποβλήτων

Από τις διαθέσιμες επιλογές, επιλέγεται το πρώτο κουμπί για «Εγγραφή επιχείρησης/ οργανισμού», ως Επιχείρηση / Οργανισμός με Δραστηριότητες της παρ.4 του αρ.20 ν. 4819/ 2021 που παράγουν απόβλητα τροφίμων.

Εικόνα 3: Πλατφόρμα εκκίνησης εγγραφής επιχείρησης

Βήμα 2: Καταχώριση διαπιστευτηρίων (Όνομα χρήστη, Κωδικός) εισόδου της επιχείρησης στο TAXISnet

Με την επιλογή του «Εγγραφή επιχείρησης/οργανισμού» εμφανίζεται το ακόλουθο παράθυρο όπου επιλέγεται «Επιβεβαίωση» και γίνεται ανακατεύθυνση στη σελίδα αυθεντικοποίησης για την συμπλήρωση των στοιχείων στο TAXISnet.

Εικόνα 4: Επιβεβαίωση για μεταφορά στη σελίδα του TAXISnet

Στη συνέχεια, συμπληρώνονται τα στοιχεία για την αυθεντικοποίηση της επιχείρησης από τη βάση δεδομένων του μητρώου της φορολογικής διοίκησης (ΑΑΔΕ). Η διαδικασία αυτή είναι προαπαιτούμενη για την εγγραφή της επιχείρησης στο Ηλεκτρονικό Μητρώο Αποβλήτων.

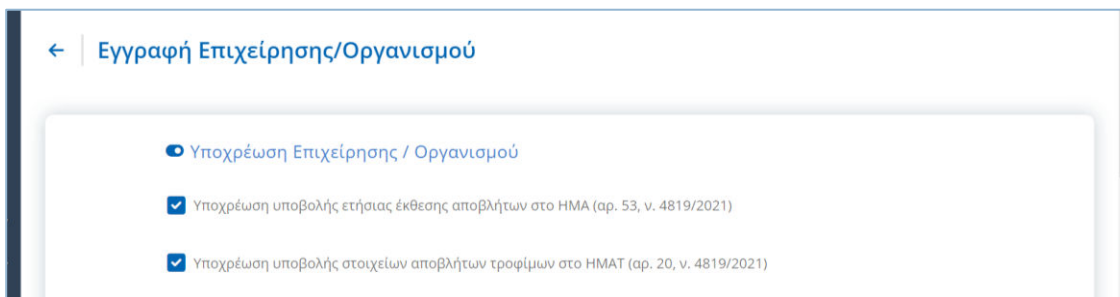
Εικόνα 5: Διαδικασία αυθεντικοποίησης επιχείρησης

Βήμα 3: Συμπλήρωση φόρμας εγγραφής της επιχείρησης

α) Επιλογή «Υποχρέωση υποβολής στοιχείων αποβλήτων τροφίμων στο ΗΜΑΤ...»

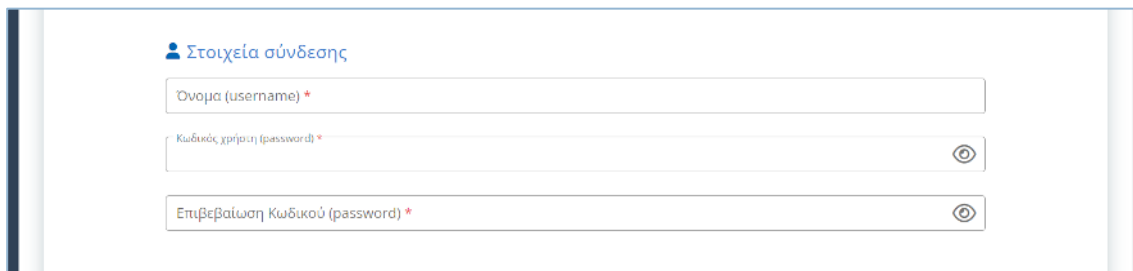
Εικόνα 6: Δήλωση υποχρέωσης υποβολής στοιχείων βάσει άρθρου 20 του ν. 4819/2021

Στην περίπτωση που η επιχείρηση υποχρεούται να υποβάλει στοιχεία και βάσει του άρθρου 53 του ν.4819/2021, επιλέγονται και τα δύο πεδία.

Εικόνα 7: Δήλωση υποχρέωσης υποβολής στοιχείων βάσει άρθρων 20 και 53 του ν. 4819/2021

β) Συμπλήρωση στοιχείων σύνδεσης της επιχείρησης στο ΗΜΑ (username και κωδικός).

Εικόνα 8: Καταχώριση στοιχείων σύνδεσης της επιχείρησης στο ΗΜΑ

γ) Συμπλήρωση βασικών στοιχείων της επιχείρησης

Έχοντας υπόψη ότι η επωνυμία και το ΑΦΜ της επιχείρησης ανακτώνται αυτόματα από την ΑΑΔΕ, καταχωρίζεται η οικονομική δραστηριότητα της επιχείρησης κατά NACE02 (κύρια και δευτερεύουσες), οι δραστηριότητες της παρ. 4 του άρθρου 20 του ν. 4819/2021, τα στοιχεία διεύθυνσης και επικοινωνίας της επιχείρησης, τα στοιχεία επικοινωνίας του νόμιμου εκπροσώπου και σε ελεύθερο κείμενο η περιγραφή των δραστηριοτήτων της επιχείρησης. Τα πεδία με αστερίσκο [*] είναι υποχρεωτικά.

Στοιχεία Επιχείρησης/Οργανισμού

Επωνυμία *
ΧΑΛΚΕΟΝΙΔΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ

Α.Φ.Μ. *
660074100

Κύρια NACE2 *

Δευτερεύοντες NACE2

Δραστηριότητα εγκαταστάσεων ή καταστημάτων επιχείρησης (άρθρο 20 παρ. 4 ν. 4819/2021) *

Διεύθυνση *

Περιφέρεια *

Email *

Επανάληψη Email *

Website

Τηλέφωνο επικοινωνίας *

Στοιχεία νόμιμου εκπροσώπου

Ονοματεπώνυμο *

Email *

Τηλέφωνο *

Στοιχεία δραστηριοτήτων

Δραστηριότητα/ες

☐ Συναινώνω στη χρήση των προσωπικών μου στοιχείων, ακολουθώντας πιστά τον Γενικό Κανονισμό για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων.

Ακύρωση Υποβολή

Εικόνα 9: Καταχώριση βασικών στοιχείων επιχείρησης

Επισημαίνεται ότι καταχωρίζεται το σύνολο των δραστηριοτήτων της επιχείρησης που εμπίπτουν στην παρ. 4 του άρθρου 20 του ν. 4819/2021. Ομοίως καταχωρίζεται το σύνολο των δευτερευουσών δραστηριοτήτων της επιχείρησης κατά NACE02.

Δραστηριότητα εγκαταστάσεων ή καταστημάτων επιχείρησης (άρθρο 20 παρ. 4 ν. 4819/2021) *

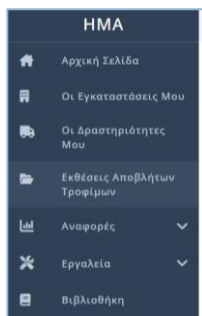
Αγορές τροφίμων (χονδρικού ή/και λιανικού εμπορίου) * Υπεραγορές τροφίμων (super market) *

Κύρια ξενοδοχειακά καταλύματα άνω των 100 κλινών *

Εικόνα 10: Καταχώριση δραστηριοτήτων παρ. 4 του άρθρου 20 του ν. 4819/2021

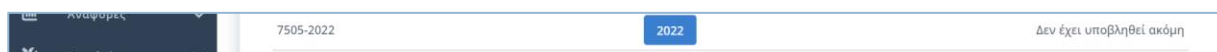
Τα βήματα για τη δήλωση της ετήσιας έκθεσης αποβλήτων τροφίμων μιας επιχείρησης είναι:

Βήμα 1: Με την υποβολή της φόρμας εγγραφής ανανεώνεται το μενού πλοήγησης της εγγεγραμμένης πλέον επιχείρησης (αριστερή στήλη) και επιλέγεται «Εκθέσεις Αποβλήτων Τροφίμων» για την εκκίνηση της καταχώρισης στοιχείων. Για περισσότερες πληροφορίες ως προς τις επιλογές και τη χρήση του μενού πλοήγησης, ανατρέξτε στο εγχειρίδιο χρήσης του HMA.

Εικόνα 11: Μενού επιλογών HMA

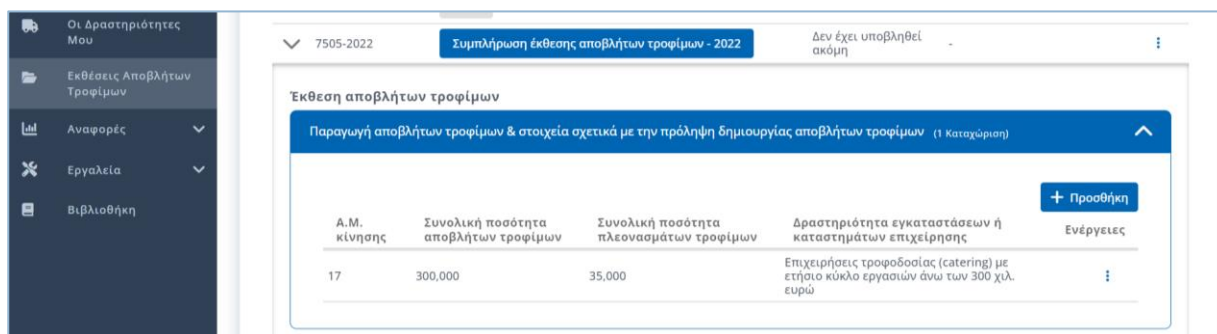
Βήμα 2: Επιλογή του έτους αναφοράς στοιχείων της έκθεσης αποβλήτων τροφίμων, που για την πρώτη έκθεση είναι το έτος 2022.

Εικόνα 12: Επιλογή έτους αναφοράς στοιχείων έκθεσης αποβλήτων τροφίμων

Βήμα 3: Επιλογή «Συμπλήρωση έκθεσης αποβλήτων τροφίμων – 2022» και στη συνέχεια επιλογή «προσθήκη» για το άνοιγμα της φόρμας καταχώρισης των στοιχείων παραγωγής αποβλήτων τροφίμων και των πλεονασμάτων τροφίμων που προκύπτουν από μια δραστηριότητα (της παρ. 4 του άρθρου 20 του ν. 4819/2021) της επιχείρησης.

Η επιλογή «προσθήκη» χρησιμοποιείται όσες φορές απαιτείται για τη καταχώριση των στοιχείων από το σύνολο των δραστηριοτήτων (της παρ. 4 του άρθρου 20 του ν. 4819/2021) της επιχείρησης.

Εικόνα 13: Πλατφόρμα εκκίνησης καταχώρισης στοιχείων ανά δραστηριότητα για το επιλεγμένο έτος αναφοράς

Βήμα 4: Καταχώριση στοιχείων για τα απόβλητα τροφίμων και τα πλεονάσματα τροφίμων ανά δραστηριότητα της παρ. 4 του άρθρου 20 του ν. 4819/2021, που αναλύεται στο κεφάλαιο 4 της παρούσας. Δεν απαιτείται άλλη ενέργεια για την υποβολή της έκθεσης αποβλήτων τροφίμων. Η έκθεση αποθηκεύεται αυτόματα και υπάρχει η δυνατότητα διορθώσεων και τροποποιήσεων μέχρι την λήξη της προθεσμίας.

3. ΕΚΘΕΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

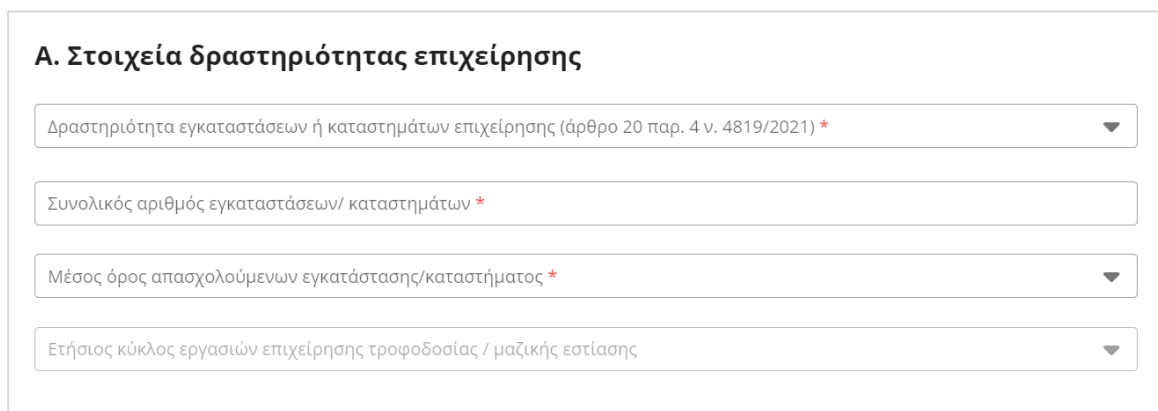
Η ετήσια Έκθεση Αποβλήτων Τροφίμων συμπληρώνεται σε μια τυποποιημένη ηλεκτρονική φόρμα, στην οποία καταχωρίζονται τα στοιχεία της επιχείρησης αναφορικά με τα παραγόμενα απόβλητα τροφίμων και τα πλεονάσματα τροφίμων ανά δραστηριότητα της παρ. 4 του άρθρου 20 του ν. 4819/2021. Τα απαιτούμενα στοιχεία καταχώρισης ανά δραστηριότητα ομαδοποιούνται σε τρεις ενότητες, ως ακολούθως, έχοντας υπόψη ότι με αστερίσκο [*] σημειώνονται τα πεδία που είναι υποχρεωτικά.

A. Στοιχεία δραστηριότητας επιχείρησης

Επιλέγεται η δραστηριότητα της επιχείρησης για την οποία καταχωρίζονται τα στοιχεία αποβλήτων τροφίμων και πλεονασμάτων τροφίμων, βάσει προδιατυπωμένων επιλογών σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 20 του ν. 4819/2021. Στις προδιατυπωμένες επιλογές σημειώνονται, όπου είναι σκόπιμο, παραδείγματα επιμέρους δραστηριοτήτων (λ.χ. σφαγεία, τυροκομεία) και οι ενδεικτικοί τύποι αποβλήτων με βάση την κωδικοποίηση του Ευρωπαϊκού Καταλόγου Αποβλήτων (ΕΚΑ).

Στη συνέχεια συμπληρώνεται ο αριθμός των εγκαταστάσεων ή καταστημάτων που διαθέτει η επιχείρηση για τη δηλωθείσα δραστηριότητα και ο μέσος όρος των απασχολούμενων ανά εγκατάσταση/ κατάσταση της δραστηριότητας (σε εύρος τιμών).

Για τις επιχειρήσεις τροφοδοσίας και τις επιχειρήσεις μαζικής εστίασης καταχωρίζεται επιπλέον ο ετήσιος κύκλος εργασιών της δηλωθείσας δραστηριότητας της επιχείρησης (σε εύρος τιμών).

A. Στοιχεία δραστηριότητας επιχείρησης

Δραστηριότητα εγκαταστάσεων ή καταστημάτων επιχείρησης (άρθρο 20 παρ. 4 ν. 4819/2021) *

Συνολικός αριθμός εγκαταστάσεων/ καταστημάτων *

Μέσος όρος απασχολούμενων εγκατάστασης/καταστήματος *

Ετήσιος κύκλος εργασιών επιχείρησης τροφοδοσίας / μαζικής εστίασης

Εικόνα 14: Καταχώριση δραστηριότητας επιχείρησης βάσει παρ. 4 άρθρ. 20 ν. 4819/2021

B. Στοιχεία παραγωγής αποβλήτων τροφίμων

Καταχωρίζονται τα στοιχεία της ετήσιας παραγωγής αποβλήτων τροφίμων που προκύπτουν από την δηλωθείσα δραστηριότητα της επιχείρησης με βάση τον τελικό προορισμό διαχείρισης: η παραγόμενη ποσότητα (σε μετρικούς τόνους νωπής μάζας) με την περιγραφή του αποβλήτου, ενώ σε προαιρετική βάση καταχωρίζεται το βρώσιμο μέρος των τροφίμων που καταλήγει ως απόβλητο (σε %) που έχει υπολογιστεί βάσει μέτρησης ή κατ' εκτίμηση.

Για την καταχώριση των στοιχείων παραγωγής αποβλήτων τροφίμων υφίστανται προδιατυπωμένοι δυνητικοί προορισμοί των αποβλήτων, ενώ σε ελεύθερο κείμενο δίνεται η δυνατότητα καταχώρισης τυχόν άλλου τελικού προορισμού. Επισημαίνεται ότι δεν είναι αποδεκτή η καταχώριση του ενδιάμεσου χειρισμού (π.χ. αποστείρωση, αποθήκευση).

Επιπρόσθετα, έχει προβλεφθεί η επιλογή της καταχώρισης της ποσότητας αποβλήτων που συλλέγεται με μέσα του δήμου, εφόσον δεν είναι γνωστός στην επιχείρηση ο τελικός προορισμός διαχείρισης, με διάκριση της συλλογής σε καφέ κάδο και σε πράσινο/γκρι κάδο.

Σε έναν προορισμό (π.χ. αναερόβια χώνευση- παραγωγή βιοαερίου), η δηλωθείσα ποσότητα δύναται να περιλαμβάνει άνω του ενός είδους αποβλήτων, τα οποία περιγράφονται ενιαία σε ελεύθερο κείμενο στην περιγραφή του αποβλήτου (π.χ. τυρόγαλο και ληγμένα τρόφιμα).

Σε περίπτωση που δεν παράγονται απόβλητα τροφίμων από τη δραστηριότητα της επιχείρησης για ένα δεδομένο έτος αναφοράς, προβλέπεται πεδίο επιλογής (checkbox ☒) για τη δήλωση «μηδενικής παραγωγής».

Β. Στοιχεία παραγωγής αποβλήτων τροφίμων (σε τόνους νωπής μάζας)

☐ Μηδενική παραγωγή

Σε περίπτωση που δεν επιλεγεί μηδενική παραγωγή είναι υποχρεωτικό να συμπληρωθεί τουλάχιστον ένα πεδίο Ποσότητας και η αντίστοιχη περιγραφή αποβλήτου

Τελικός προορισμός	Ποσότητα (t νωπής μάζας)*	Περιγραφή αποβλήτου* <i>i</i>	% βρώσιμο <i>i</i>
Μεταποίηση αποβλήτων τροφίμων φυτικής προέλευσης σε προϊόντα εκτός διατροφής, εξαιρουμένης της ζωοτροφής <i>i</i>	Ποσότητα (t νωπής μάζας)	Περιγραφή αποβλήτου	% βρώσιμο %
Απευθείας διάθεση στο έδαφος επ' ωφέλεια της γεωργίας και δασοκομίας	Ποσότητα (t νωπής μάζας)	Περιγραφή αποβλήτου	% βρώσιμο %
Κομποστοποίηση - παραγωγή λιπάσματος/εδαφοβελτιωτικού	Ποσότητα (t νωπής μάζας)	Περιγραφή αποβλήτου	% βρώσιμο %
Αναερόβια χώνευση - παραγωγή βιοαερίου	Ποσότητα (t νωπής μάζας)	Περιγραφή αποβλήτου	% βρώσιμο %
Αποτέφρωση	Ποσότητα (t νωπής μάζας)	Περιγραφή αποβλήτου	% βρώσιμο %
Υγειονομική ταφή	Ποσότητα (t νωπής μάζας)	Περιγραφή αποβλήτου	% βρώσιμο %
Συλλογή από δήμο σε καφέ κάδο (εάν δεν είναι γνωστός ο τελικός προορισμός)	Ποσότητα (t νωπής μάζας)	Περιγραφή αποβλήτου	% βρώσιμο %
Συλλογή από δήμο σε πράσινο/γκρι κάδο (εάν δεν είναι γνωστός ο τελικός προορισμός)	Ποσότητα (t νωπής μάζας)	Περιγραφή αποβλήτου	% βρώσιμο %
Άλλος προορισμός <i>i</i>	Τελικός προορισμός	Ποσότητα (t νωπής μάζας)	Περιγραφή αποβλήτου

Εικόνα 15: Καταχώριση στοιχείων παραγωγής αποβλήτων τροφίμων της δηλωθείσας δραστηριότητας του τελικού προορισμού

με βάση

Γ. Στοιχεία διαχείρισης πλεονασμάτων τροφίμων στο πλαίσιο της πρόληψης

Καταχωρίζεται η ποσότητα των πλεονασμάτων τροφίμων της δηλωθείσας δραστηριότητας της επιχείρησης, κατά την έννοια της παρ. 30 του άρθρου 3 του ν. 4819/2021, που διατίθεται ως δωρεά για ανθρώπινη κατανάλωση (σε μετρικούς τόνους νωπής μάζας). Το πεδίο είναι υποχρεωτικό και θα πρέπει να καταχωριστεί μηδενική ποσότητα σε περίπτωση μη διάθεσης ως δωρεά.

Σε προαιρετική βάση προβλέπεται η δυνατότητα υποβολής στοιχείων ποσοτήτων των πλεονασμάτων τροφίμων που οδηγούνται σε άλλους προορισμούς που λογίζονται ως πρόληψη δημιουργίας αποβλήτων τροφίμων: άλλη

αναδιανομή για ανθρώπινη κατανάλωση πλέον της δωρεάς (διάθεση με αντίτιμο για απευθείας χρήση ή κατόπιν επεξεργασίας), διάθεση στην αγορά για μετατροπή ως ζωοτροφή από επιχείρηση ζωοτροφών ή/και την ίδια την επιχείρηση τροφίμων που λειτουργεί και ως επιχείρηση ζωοτροφών.

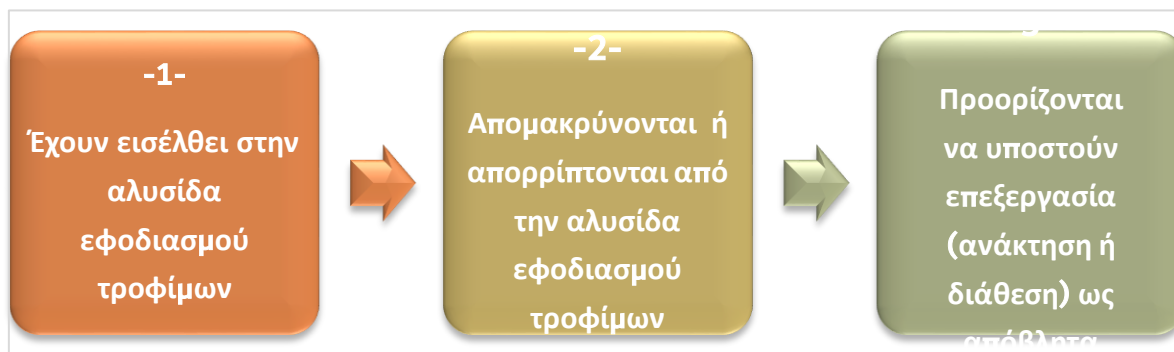
Τελικός προορισμός	Ποσότητα (t νωπής μάζας)
Δωρεά για ανθρώπινη κατανάλωση i	Ποσότητα (t νωπής μάζας) *
Άλλη αναδιανομή για ανθρώπινη κατανάλωση, όπως διάθεση στην αγορά για μεταποίηση σε άλλα προϊόντα διατροφής i	Ποσότητα (t νωπής μάζας)
Διάθεση στην αγορά για μετατροπή σε ζωοτροφή από επιχείρηση ζωοτροφών i	Ποσότητα (t νωπής μάζας)
Πρώην τρόφιμα που προορίζονται να διατεθούν στην αγορά ως ζωοτροφή από την ίδια την επιχείρηση τροφίμων (που λειτουργεί και ως επιχείρηση ζωοτροφών) i	Ποσότητα (t νωπής μάζας)

Εικόνα 16: Καταχώριση στοιχείων διαχείρισης πλεονασμάτων τροφίμων

4. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΝΑ ΚΑΤΑΣΤΟΥΝ ΤΑ ΤΡΟΦΙΜΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ

Τα τρόφιμα ορίζονται στο άρθρο 2 του Κανονισμού (ΕΚ) 178/2002 και νοούνται οι «ουσίες ή προϊόντα, είτε αυτά έχουν υποστεί πλήρη ή μερική επεξεργασία είτε όχι, τα οποία προορίζονται για βρώση από τον άνθρωπο ή αναμένεται ευλόγως ότι θα χρησιμοποιήσουν για τον σκοπό αυτόν». Με τον ορισμό αυτό περιλαμβάνεται το σύνολο των τροφίμων, σε όλο το μήκος της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων από την παραγωγή έως την κατανάλωση.

Τα τρόφιμα έχουν καταστεί απόβλητα, κατά την έννοια της παρ. 4α τού άρθρου 3 του ν. 4819/2021, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες τρεις προϋποθέσεις:

Εικόνα 17: Βασικές προϋποθέσεις για να καταστούν τα τρόφιμα απόβλητα

Τα τρόφιμα περιλαμβάνουν επίσης μη βρώσιμα μέρη (π.χ. οστά, φλούδες, σπόροι). Ως εκ τούτου, στα απόβλητα τροφίμων μπορεί να συγκαταλέγονται είδη που περιλαμβάνουν μέρη τροφίμων τα οποία προορίζονται για βρώση και μέρη τροφίμων τα οποία δεν προορίζονται για βρώση.

Εξαιρέσεις από τα απόβλητα τρόφιμων

Ως γενικός κανόνας, οι ουσίες ή προϊόντα που εξαιρούνται από τον ορισμό των τροφίμων και απαγορεύεται να εισέλθουν στην αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων κατ' εφαρμογή της νομοθεσίας για την ασφάλεια των τροφίμων (άρθρο 2 Καν. (ΕΚ) 178/2002), δεν λογίζονται ως απόβλητα τροφίμων. Βασικές περιπτώσεις που δεν πληρούνται οι απαιτήσεις να καταστούν τρόφιμα είναι:

- Απώλειες που προκύπτουν λόγω ασθενειών φυτών (π.χ. ασθένεια από μύκητες) και ζώων (π.χ. ζωνόσος ή επιζωοτία) και των οποίων ο τελικός προορισμός είναι συνήθως η αποτέφρωση
- Ζώα, που ακόμα και αν αρχικά προορίζονταν για κατανάλωση από τον άνθρωπο, έχουν λάβει φαρμακευτική αγωγή που δεν επιτρέπει την κατανάλωσή τους από τον άνθρωπο
- Εισαγωγές τροφίμων με πρόσθετα μη επιτρεπόμενα από την εθνική ή την ενωσιακή νομοθεσία
- Νοθευμένα τρόφιμα

Δεν συνιστούν απόβλητα και συνεπώς δεν αποτελούν απόβλητα τροφίμων:

- Οι απώλειες στα στάδια της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων όπου ορισμένα προϊόντα δεν έχουν γίνει ακόμη τρόφιμα κατά την έννοια του άρθρου 2 του Κανονισμού (ΕΚ) 178/2002, όπως απώλειες πριν τη συγκομιδή και πτώματα ζώων που αποθνήσκουν πριν τη σφαγή.
- Τα υποπροϊόντα της διαδικασίας παραγωγής τροφίμων, τα οποία πληρούν τα κριτήρια που ορίζονται στην παρ. 1 του άρθρου 5 του ν. 4819/2021, δεδομένου ότι δεν συνιστούν απόβλητα.
- Προϊόντα που διατίθενται απευθείας ως ζωοτροφές και δεν είχαν ουδέποτε εισέλθει στην αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων ή δεν είχαν διατεθεί στην αγορά ως τρόφιμα.
- Οι εξαιρέσεις από το πεδίο εφαρμογής του νόμου πλαισίου για τα απόβλητα (άρθρο 2 ν. 4819/2021):
 - τα υλικά που προέρχονται από τη γεωργία που χρησιμοποιούνται στη γεωργία ή τη δασοκομία ή την παραγωγή ενέργειας από βιομάζα με διαδικασίες ή μεθόδους που δεν επιβαρύνουν το περιβάλλον και δεν θέτουν σε κίνδυνο την ανθρώπινη υγεία (παρ. 1 σημ. στ))
 - τα ζωικά υποπροϊόντα, συμπεριλαμβανομένων των μεταποιημένων προϊόντων που καλύπτονται από τον Κανονισμό (ΕΚ) 1069/2009, εκτός από εκείνα που προορίζονται για αποτέφρωση, υγειονομική ταφή ή χρήση σε εγκαταστάσεις βιοαερίου ή κομποστοποίησης ή λιπασματοποίησης, (παρ. 2 σημ. β))
 - πτώματα ζώων που αποθνήσκουν εκτός σφαγείων, συμπεριλαμβανομένων ζώων που θανατώνονται για την εξάλειψη επιζωοτίων και διατίθενται σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1069/2009 (παρ. 2 σημ. γ))
 - ουσίες που προορίζονται για χρήση ως πρώτες ύλες ζωοτροφών, όπως ορίζονται στην περ. ζ' της παρ. 2 του άρθρου 3 του Κανονισμού (ΕΚ) 767/2009, και δεν είναι ούτε περιέχουν ζωικά υποπροϊόντα (παρ. 2 σημ. ε))

Εξαιρέσεις από την καταχώριση στην έκθεση αποβλήτων τροφίμων

Δεν αποτελούν αντικείμενο καταχώρισης στην έκθεση αποβλήτων τροφίμων τα υπολείμματα αποβλήτων τροφίμων αναμειγμένα με άλλα υλικά:

- υπολείμματα αποβλήτων τροφίμων των αποβλήτων συσκευασίας, τα οποία ταξινομούνται στον κωδικό ΕΚΑ «15 01 – Συσκευασία (συμπεριλαμβανομένων των ιδιαίτερας συλλεγμένων αστικών αποβλήτων συσκευασίας)»
- υπολείμματα αποβλήτων τροφίμων που συλλέγονται μαζί με απόβλητα που κατατάσσονται στον κωδικό αποβλήτων ΕΚΑ: «20 03 03 - υπολείμματα οδοκαθαρισμού»
- μη βρώσιμα υλικά που αναμειγνύονται όταν συλλέγονται μαζί με τα απόβλητα τροφίμων (π.χ. χόμα ή συσκευασία) στο μέτρο του δυνατού

Επιπλέον, επισημαίνεται ότι επί του παρόντος δεν αποτελούν αντικείμενο καταχώρισης τα απόβλητα τροφίμων που απορρίπτονται ως υγρά απόβλητα ή με υγρά απόβλητα (π.χ. αποχετευτικό δίκτυο αστικών λυμάτων, εγκατάσταση επεξεργασίας υγρών αποβλήτων ΒΠΠΕ, μονάδα επεξεργασίας υγρών αποβλήτων μιας εγκατάστασης της επιχείρησης).

5. ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΣΤΑΔΙΩΝ ΑΛΥΣΙΔΑΣ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΜΕ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΡΘΡΟΥ 20 ν. 4819/2021

Η αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων περιλαμβάνει πέντε διακριτά στάδια, σε εφαρμογή του άρθρου 1 της Απόφασης (ΕΕ) 2019/1597: πρωτογενής παραγωγή, επεξεργασία και μεταποίηση, λιανική πώληση και άλλη διανομή, εστιατόρια και υπηρεσίες εστίασης και νοικοκυριά.

Η αντιστοίχιση των σταδίων της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων με τις δραστηριότητες της παρ. 4 του άρθρου 20 του ν. 4819/2021 παρατίθεται εποπτικά στον ακόλουθο πίνακα.

ΣΤΑΔΙΟ	Δραστηριότητες παρ. 4 άρθρου 20 ν. 4819/2021	
Πρωτογενής παραγωγή	α1	Πτηνοκτηνοτροφικές εγκαταστάσεις και υδατοκαλλιέργειες, κατηγορίας Α και Β ν. 4014/2011
Επεξεργασία και μεταποίηση	α2	Εγκαταστάσεις επεξεργασίας και μεταποίησης τροφίμων και ποτών, κατηγορίας Α και Β ν. 4014/2011
Λιανική πώληση και άλλη διανομή	δ	Αγορές τροφίμων
	γ	Υπεραγορές τροφίμων (super market)
Εστιατόρια και υπηρεσίες εστίασης	δ	Κύρια ξενοδοχειακά καταλύματα > 100 κλινών
	ε	Μονάδες υγειονομικής περίθαλψης, κατηγορίας Α ν. 4014/2011
	ζ	Ξενώνες, κατηγορίας Α ν. 4014/2011
	στ	Επιχειρήσεις τροφοδοσίας με ετήσιο κύκλο εργασιών > 300.000 €
	η	Επιχειρήσεις μαζικής εστίασης με ετήσιο κύκλο εργασιών > 500.000 €

6. ΓΕΝΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΑΝΑ ΣΤΑΔΙΟ ΑΛΥΣΙΔΑΣ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Οι γενικές κατευθύνσεις για τα απόβλητα τροφίμων αφορούν στις δραστηριότητες της παρ. 4 του άρθρου 20 του ν. 4819/2021 και δομούνται σε επίπεδο σταδίου αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων.

6.1 Πρωτογενής παραγωγή (πτηνοκτηνοτροφία & υδατοκαλλιέργεια)

Η πρωτογενής παραγωγή αποτελεί το αρχικό στάδιο της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων. Το σημείο εκκίνησης για τη μέτρηση αποβλήτων τροφίμων είναι τα είδη ή προϊόντα να έχουν γίνει τρόφιμα κατά την έννοια του άρθρου 2 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 178/2002, δηλαδή να προορίζονται για βρώση από τον άνθρωπο ή να αναμένεται ευλόγως ότι θα χρησιμεύσουν για τον σκοπό αυτόν. Στο πλαίσιο αυτό, εξαιρούνται από τα απόβλητα τροφίμων οι απώλειες σε στάδια της πρωτογενούς παραγωγής πριν τη διάθεση στην αγορά με προορισμό την ανθρώπινη κατανάλωση. Ειδικότερα, πλέον των προϋποθέσεων για να καταστούν τα τρόφιμα απόβλητα (κεφ. 4), είναι εκτός αντικειμένου οι απώλειες ζώων που:

- δεν πληρούν ακόμα τις απαιτήσεις ποιότητας για σφαγή
- ενώ προορίζονταν για σφαγή, έχουν προσβληθεί από ασθένεια
- ενώ προορίζονταν για σφαγή, τελικώς προορίζονται για άλλη χρήση

Το σημείο τερματισμού του σταδίου πρωτογενούς παραγωγής είναι το σημείο παραλαβής για την επεξεργασία-μεταποίηση ή τη διανομή για την απευθείας διάθεση στην αγορά.

Η μεταφορά από το σημείο πρωτογενούς παραγωγής προς το σημείο επεξεργασίας-μεταποίησης θα πρέπει να εκλαμβάνεται ως στάδιο της πρωτογενούς παραγωγής. Στην περίπτωση που τα προϊόντα απορρίπτονται κατά την παραλαβή σε μια εγκατάσταση επεξεργασίας-μεταποίησης, και παράγονται απόβλητα τροφίμων (δηλαδή εξέρχονται από την αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων και πρόκειται να υποστούν επεξεργασία ως απόβλητα), τότε τα απόβλητα αυτά θα πρέπει να προσμετρώνται στο στάδιο της πρωτογενούς παραγωγής εάν ο υπόχρεος διαχείρισής τους είναι ο παραγωγός της πρωτογενούς παραγωγής. Σε άλλη περίπτωση, τα απόβλητα αυτά προσμετρώνται στο στάδιο της επεξεργασίας-μεταποίησης.

Ακολούθως παρατίθενται ενδεικτικά παραδείγματα αποβλήτων τροφίμων, όταν αυτά εξέρχονται της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων και αντιμετωπίζονται ως απόβλητα.

Κρεοπαραγωγικά ζώα

- Νεκρά ζώα κατά τη μεταφορά στο σφαγείο (dead on arrival)*
- Απορρίψεις ζώων κατά τη διαδικασία παραλαβής στο σφαγείο (π.χ. τραυματισμένα ζώα που πρέπει να θανατωθούν)*

* Όταν υπόχρεος διαχείρισης είναι ο φορέας λειτουργίας του πτηνοκτηνοτροφείου.

Γάλα

- Δεν πληρούνται οι προδιαγραφές κατανάλωσης από τον άνθρωπο βάσει της κείμενης νομοθεσίας λόγω π.χ. αλλοίωσης προϊόντος.

Αυγά

- Αστοχίες κατά το χειρισμό/ αποθήκευση (π.χ. ραγισμένα, σπασμένα, αλλοιωμένα αυγά).
- Δεν πληρούνται οι προδιαγραφές ποιότητας της αγοράς.

Υδατοκαλλιέργεια

- Αλιεύματα τα οποία δεν πληρούν τις προδιαγραφές ποιότητας.

- Αλιεύματα που υπέστησαν αλλοίωση (π.χ. κατά την αποθήκευση) και δεν είναι κατάλληλα για ανθρώπινη κατανάλωση βάσει της κείμενης νομοθεσίας.

Τα απόβλητα τροφίμων που προέρχονται από την πτηνοκτηνοτροφία και την υδατοκαλλιέργεια κατατάσσονται στον κωδικό «02 01» του Ευρωπαϊκού Καταλόγου Αποβλήτων (ΕΚΑ). Έχοντας υπόψη ότι δεν υφίσταται πάντοτε ακριβής ταυτοποίηση των αποβλήτων τροφίμων, παρατίθεται ενδεικτικός κατάλογος των τύπων αποβλήτων κατά ΕΚΑ από την πτηνοκτηνοτροφία και υδατοκαλλιέργεια που συνήθως περιλαμβάνουν απόβλητα τροφίμων:

02 01	απόβλητα από γεωργία, κηπευτική, υδατοκαλλιέργεια, δασοκομία, θήρα και αλιεία
02 01 02	απόβλητα ιστών ζώων

6.2 Επεξεργασία και μεταποίηση

Το σημείο εκκίνησης του σταδίου της επεξεργασίας και μεταποίησης για τη μέτρηση των αποβλήτων τροφίμων είναι το σημείο παραλαβής των πρώτων υλών στην εγκατάσταση επεξεργασίας-μεταποίησης και το σημείο τερματισμού είναι το σημείο παραλαβής των τελικών προϊόντων για τη διανομή τους στην αγορά.

Έχοντας υπόψη τις προϋποθέσεις για να καταστούν τα τρόφιμα απόβλητα (κεφ. 4), τα απόβλητα τροφίμων που προκύπτουν από την επεξεργασία-μεταποίηση τροφίμων και ποτών είναι το σύνολο των οργανικών αποβλήτων της παραγωγικής διαδικασίας μιας εγκατάστασης που περιέχουν υπολείμματα τροφίμων. Σημειώνοντας ότι ο τελικός προορισμός αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για τον χαρακτηρισμό των εξερχόμενων ροών μιας επιχείρησης ως απόβλητα τροφίμων, ενδεικτικά παραδείγματα αποβλήτων τροφίμων από την επεξεργασία-μεταποίηση τροφίμων και ποτών είναι:

- Φυτικά υπολείμματα (π.χ. φλοιοί, κοτσάνια, φύλλα)
- Ζωικά υπολείμματα (π.χ. δέρματα, φτερά, αίμα, οστά)
- Οργανικές λάσπες / απόβλητα της παραγωγικής διαδικασίας (π.χ. απόσταξη, εκχύλιση, αποφλοίωση, φυγοκέντριση) που περιέχουν υπολείμματα τροφίμων
- Απόβλητα λιπών και ελαίων (προερχόμενα από βρώσιμα λίπη και έλαια)
- Απορριπτόμενα υλικά/ μέρη τροφίμων που δεν είναι κατάλληλα για κατανάλωση ή επεξεργασία
- Προϊόντα που δεν πληρούν τις προδιαγραφές ποιότητας (π.χ. λόγω αστοχιών στον χειρισμό/ αποθήκευση) / αδιάθετα προϊόντα

Πρόσθετες βασικές επισημάνσεις για τον καθορισμό των αποβλήτων τροφίμων σε μια επιχείρηση επεξεργασίας – μεταποίησης τροφίμων και ποτών είναι οι εξής:

- Για μια επιχείρηση που δραστηριοποιείται και στην παραγωγή άλλων προϊόντων, δεν καταχωρίζονται τα απόβλητα της γραμμής παραγωγής ζωοτροφών ή/και άλλων προϊόντων εκτός διατροφής διότι δεν είναι απόβλητα τροφίμων.
- Στην περίπτωση που η εγκατάσταση μιας επιχείρησης παραλαμβάνει και διαχειρίζεται απόβλητα τροφίμων τρίτων, οι ποσότητες αυτές δεν προσμετρώνται και δεν καταχωρίζονται ως απόβλητα τροφίμων της επιχείρησης.
- Εξερχόμενες ροές από μια επιχείρηση που προορίζονται για χρήση ως ζωοτροφή, είτε μετά από επεξεργασία εντός της εγκατάστασης της επιχείρησης ή με απευθείας διάθεση σε μια επιχείρηση ζωοτροφών, δεν είναι απόβλητα τροφίμων.
- Οι λάσπες που προκύπτουν από την επί τόπου επεξεργασία υγρών αποβλήτων στην εγκατάσταση μιας επιχείρησης δεν είναι απόβλητα τροφίμων.

- Ποσότητες υγρών (π.χ. αίμα, βρώσιμα έλαια) τα οποία δεν απορρίπτονται με υγρά απόβλητα, αλλά υπόκεινται μεμονωμένα σε επεξεργασία ως απόβλητα, θα πρέπει να καταχωρίζονται ως απόβλητα τροφίμων.
- Στην καταχώριση αποβλήτων τροφίμων περιλαμβάνονται και οι επιστροφές προϊόντων, για τα οποία την ευθύνη διαχείρισή τους έχει η επιχείρηση, και τα οποία προορίζονται για επεξεργασία ως απόβλητα.

Τα απόβλητα τροφίμων που προέρχονται από την επεξεργασία και μεταποίηση τροφίμων και ποτών ταξινομούνται στο κεφάλαιο 02 του Ευρωπαϊκού Καταλόγου Αποβλήτων (ΕΚΑ), με εξαίρεση τον τετραψήφιο κωδικό «02 01». Έχοντας υπόψη ότι ο ΕΚΑ δεν επιτρέπει πάντοτε την ακριβή ταυτοποίηση των αποβλήτων τροφίμων, παρατίθεται ενδεικτικός κατάλογος των τύπων αποβλήτων κατά ΕΚΑ που προέρχονται από την επεξεργασία -μεταποίηση και συνήθως περιλαμβάνουν απόβλητα τροφίμων:

02 02	απόβλητα από την προπαρασκευή και επεξεργασία κρέατος, ψαριού και άλλων τροφίμων ζωικής προέλευσης
02 02 01	λάσπες από πλύση και καθαρισμό
02 02 02	απόβλητα ιστών ζώων
02 02 03	υλικά ακατάλληλα για κατανάλωση ή επεξεργασία
02 03	απόβλητα από την προπαρασκευή και κατεργασία φρούτων, λαχανικών, δημητριακών, βρώσιμων ελαίων, κακάο, καφέ, τσαγιού και καπνού· παραγωγή κονσερβών· παραγωγή ζύμης και εκχυλισμάτων ζύμης, προπαρασκευή και ζύμωση μελάσσας
02 03 01	λάσπες από την πλύση, καθαρισμό, αποφλοιώση, φυγοκέντριση και διαχωρισμό
02 03 02	απόβλητα από υλικά συντήρησης
02 03 03	απόβλητα από εκχύλισμα διαλύτου
02 03 04	υλικά ακατάλληλα για κατανάλωση ή επεξεργασία
02 04	απόβλητα από τη διεργασία παραγωγής ζάχαρης
02 05	απόβλητα από τη βιομηχανία γαλακτοκομικών προϊόντων
02 05 01	υλικά ακατάλληλα για κατανάλωση ή επεξεργασία
02 06	απόβλητα από βιομηχανία αρτοποιίας και ζαχαροπλαστικής
02 06 01	υλικά ακατάλληλα για κατανάλωση ή επεξεργασία
02 06 02	απόβλητα από υλικά συντήρησης
02 07	απόβλητα από την παραγωγή αλκοολούχων και μη αλκοολούχων ποτών (εξαιρουμένων των καφέ, κακάο και τσαγιού)
02 07 01	απόβλητα από την πλύση, τον καθαρισμό και τη μηχανική αναγωγή πρώτων υλών
02 07 02	απόβλητα από την απόσταξη αλκοόλης
02 07 04	υλικά ακατάλληλα για κατανάλωση ή επεξεργασία

6.3 Λιανική πώληση και άλλη διανομή τροφίμων (αγορές τροφίμων & υπεραγορές)

Το σημείο εκκίνησης για τη μέτρηση των αποβλήτων τροφίμων μιας επιχείρησης που δραστηριοποιείται στο χονδρικό εμπόριο είναι η παραλαβή από τους παραγωγούς ή εισαγωγείς και το σημείο τερματισμού το σημείο παραλαβής από τις επιχειρήσεις λιανικής πώλησης, καθώς και κατά περίπτωση το σημείο πώλησης στον τελικό καταναλωτή, εφόσον η επιχείρηση διαθέτει τη δυνατότητα λιανικής διάθεσης.

Αντίστοιχα για το λιανικό εμπόριο, το σημείο εκκίνησης για τη μέτρηση αποβλήτων τροφίμων είναι το σημείο παραλαβής από τις επιχειρήσεις χονδρικού εμπορίου και το σημείο τερματισμού το σημείο πώλησης στον καταναλωτή.

Στην περίπτωση που κατά τη διανομή ή την αποθήκευση προκύψουν προϋποθέσεις απόσυρσης προϊόντων τροφίμων, είτε γιατί δεν είναι πλέον κατάλληλα για κατανάλωση από τον άνθρωπο είτε γιατί είναι απόφαση του υπεύθυνου της επιχείρησης χονδρικής/λιανικής πώλησης, ο υπόχρεος διαχείρισής τους είναι ο κάτοχος των προϊόντων αυτών, δηλαδή η ίδια επιχείρηση χονδρικής/λιανικής πώλησης, εκτός αν υφίσταται σχετική συμφωνία επιστροφής στον αρχικό κάτοχο (π.χ. επιχείρηση μεταποίησης τροφίμων) που θα φέρει και την ευθύνη διαχείρισής τους. Στην περίπτωση που τα αποσυρόμενα προϊόντα αντιμετωπίζονται ως απόβλητα τροφίμων, τότε αυτά προσμετρώνται στο στάδιο αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων που υπάγεται ο κάτοχος των αποβλήτων.

Δεδομένου ότι επιχειρήσεις λιανικής πώλησης δύνανται να περιλαμβάνουν παρασκευαστήρια και να ασκούν κατά τη νομοθεσία υπηρεσία εστίασης ή δραστηριότητα επεξεργασίας-μεταποίησης, εξαιτίας της δυσκολίας διαχωρισμού των σταδίων αυτών, τα απόβλητα τροφίμων θα καταχωρίζονται με βάση την κύρια δραστηριότητα των επιχειρήσεων.

Ο τελικός προορισμός των αποσυρόμενων προϊόντων τροφίμων είναι ο πλέον καθοριστικός παράγοντας για τον χαρακτηρισμό τους ως απόβλητα τροφίμων. Έχοντας υπόψη τις προϋποθέσεις να καταστούν τα τρόφιμα απόβλητα (κεφ. 4), οι πλέον βασικές δυνητικές αιτίες παραγωγής αποβλήτων τροφίμων στο χονδρικό/λιανικό εμπόριο, εφόσον αντιμετωπίζονται ως απόβλητα, είναι:

- τρόφιμα που δεν πληρούν πλέον τις προδιαγραφές για κατανάλωση από τον άνθρωπο (π.χ. ληγμένα τρόφιμα, αλλοιωμένα τρόφιμα)
- τρόφιμα που δεν πληρούν τις προδιαγραφές της αγοράς (π.χ. αλλοιωμένη συσκευασία)
- αδιάθετα/απούλητα τρόφιμα

Επισημαίνεται ότι κατά την μέτρηση των αποβλήτων τροφίμων της επιχείρησης θα πρέπει να αφαιρούνται οι ποσότητες των αποβλήτων συσκευασίας.

Αν και ο Ευρωπαϊκός Κατάλογος Αποβλήτων (ΕΚΑ) δεν επιτρέπει πάντοτε την ακριβή αντιστοίχιση των αποβλήτων τροφίμων, στον ακόλουθο πίνακα παρατίθεται ενδεικτικός κατάλογος των κωδικών αποβλήτων κατά ΕΚΑ για τύπους αποβλήτων από το χονδρικό/λιανικό εμπόριο που συνήθως περιλαμβάνουν απόβλητα τροφίμων.

16 03	διεργασίες εκτός προδιαγραφών και μη χρησιμοποιημένα προϊόντα
16 03 06	οργανικά απόβλητα εκτός εκείνων που περιλαμβάνονται στο σημείο 16 03 05
20 01	χωριστά συλλεγόμενα μέρη (εκτός από το σημείο 15 01)
20 01 08	βιοαποικοδομήσιμα απόβλητα κουζίνας και χώρων ενδιαίτησης
20 01 25	βρώσιμα έλαια και λίπη
20 03	άλλα δημοτικά απόβλητα
20 03 01	ανάμεικτα αστικά απόβλητα
20 03 02	απόβλητα από αγορές

6.4 Εστιατόρια και υπηρεσίες εστίασης (ξενοδοχεία, ξενώνες, μονάδες υγειονομικής περίθαλψης, επιχειρήσεις τροφοδοσίας, επιχειρήσεις μαζικής εστίασης)

Το σημείο εκκίνησης για τη μέτρηση των αποβλήτων τροφίμων είναι το σημείο παράδοσης των προϊόντων τροφίμων από την επιχείρηση χονδρικής/λιανικής πώλησης στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης που παρέχει υπηρεσίες εστίασης. Σε μεγάλες αλυσίδες εστίασης που περιλαμβάνουν και δραστηριότητες διανομής, το σημείο εκκίνησης για τη μέτρηση των αποβλήτων τροφίμων είναι το κέντρο διανομής της ίδιας της επιχείρησης εστίασης. Ιδιαιτερότητα του σταδίου αυτού της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων είναι ότι, ενώ η επιχείρηση πουλά - παραδίδει τρόφιμα υπό τη μορφή γευμάτων, λογίζεται ως τελικός καταναλωτής. Επομένως, το σημείο τερματισμού για τη μέτρηση των αποβλήτων τροφίμων είναι ο κάδος απορριμμάτων.

Τα απόβλητα τροφίμων συνήθως παράγονται κατά την αποθήκευση των τροφίμων και την ετοιμασία των γευμάτων στις εγκαταστάσεις μιας επιχείρησης υπηρεσιών εστίασης, αλλά και κατά το στάδιο κατανάλωσής τους (μετά την πώληση/ παράδοση των γευμάτων), με εξαίρεση τις επιχειρήσεις υπηρεσιών εστίασης που παραδίδουν γεύματα κατ' οίκον (take-away) τα οποία προσμετρώνται στο στάδιο των νοικοκυριών. Έχοντας υπόψη τις προϋποθέσεις για να καταστούν τα τρόφιμα απόβλητα (κεφ. 4), χαρακτηριστικά ρεύματα αποβλήτων τροφίμων από τα εστιατόρια και τις επιχειρήσεις υπηρεσιών εστίασης είναι:

- Απόβλητα τροφίμων κατά την παρασκευή των γευμάτων
- Υπολείμματα γευμάτων στο πιάτο
- Μη καταναλωμένα – περισσευούμενα γεύματα (π.χ. μπουφέ τροφοδοσίας, γεύματα νοσοκομείων και ξενοδοχείων)
- Προϊόντα που δεν είναι πλέον κατάλληλα για κατανάλωση από τον άνθρωπο (π.χ. ληγμένα τρόφιμα, αλλοιωμένα τρόφιμα)

Επισημαίνεται ότι κατά την μέτρηση των αποβλήτων τροφίμων θα πρέπει να αφαιρούνται οι ποσότητες των αποβλήτων συσκευασίας.

Αν και ο Ευρωπαϊκός Κατάλογος Αποβλήτων (ΕΚΑ) δεν επιτρέπει πάντοτε την ακριβή αντιστοίχιση των αποβλήτων τροφίμων, στον ακόλουθο πίνακα παρατίθεται ενδεικτικός κατάλογος των κωδικών αποβλήτων κατά ΕΚΑ για τύπους αποβλήτων από εστιατόρια και υπηρεσίες εστίασης που συνήθως περιλαμβάνουν απόβλητα τροφίμων:

20 01	χωριστά συλλεγόμενα μέρη (εκτός από το σημείο 15 01)
20 01 08	βιοαποικοδομήσιμα απόβλητα κουζίνας και χώρων ενδιαίτησης
20 01 25	βρώσιμα έλαια και λίπη
20 03	άλλα δημοτικά απόβλητα
20 03 01	ανάμεικτα αστικά απόβλητα

7. ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ

Για το σκοπό της καταχώρισης των στοιχείων μιας επιχείρησης για τα παραγόμενα απόβλητα τροφίμων και τα πλεονάσματα τροφίμων, λαμβάνονται υπόψη οι ακόλουθες βασικές έννοιες και ορισμοί:

Τρόφιμα: Τρόφιμα (ή είδη ή προϊόντα διατροφής), όπως ορίζονται στο άρθρο 2 του Κανονισμού (ΕΚ) 178/2002, νοούνται οι «ουσίες ή προϊόντα, είτε αυτά έχουν υποστεί πλήρη ή μερική επεξεργασία είτε όχι, τα οποία προορίζονται για βρώση από τον άνθρωπο ή αναμένεται ευλόγως ότι θα χρησιμεύσουν για τον σκοπό αυτόν».

Στα τρόφιμα περιλαμβάνονται το νερό για ανθρώπινη κατανάλωση, όπως ορίζεται στο άρθρο 6 της Οδηγίας 98/83/ΕΚ, ποτά, τσίχλες και οποιαδήποτε ουσία, περιλαμβανομένου του νερού, η οποία ενσωματώνεται σκόπιμα στα τρόφιμα στη διάρκεια της παραγωγής, της παρασκευής ή της επεξεργασίας τους.

Ο ορισμός των «τροφίμων» περιλαμβάνει το σύνολο των τροφίμων, σε όλο το μήκος της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων, από την παραγωγή έως την κατανάλωση. Τα τρόφιμα περιλαμβάνουν επίσης μη βρώσιμα μέρη, όπως τα οστά που είναι συνδεδεμένα με το κρέας που προορίζεται για ανθρώπινη κατανάλωση.

Στα τρόφιμα δεν περιλαμβάνονται:

- α) ζωοτροφές
- β) ζώα ζώα, εκτός εάν παρασκευάζονται για διάθεση στην αγορά για ανθρώπινη κατανάλωση
- γ) φυτά πριν από τη συγκομιδή
- δ) φαρμακευτικά προϊόντα κατά την έννοια των Οδηγιών 65/65/ΕΟΚ και 92/73/ΕΟΚ του Συμβουλίου
- ε) καλλυντικά κατά την έννοια της Οδηγίας 76/768/ΕΟΚ του Συμβουλίου
- στ) καπνός και προϊόντα καπνού κατά την έννοια της Οδηγίας 89/622/ΕΟΚ του Συμβουλίου
- ζ) ναρκωτικές ή ψυχοτρόποι ουσίες κατά την έννοια της ενιαίας σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα ναρκωτικά του 1961, και της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τις ψυχοτρόπους ουσίες του 1971
- η) κατάλοιπα και μολυσματικές προσμείξεις
- θ) ιατροτεχνολογικά προϊόντα κατά την έννοια του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/745 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

Βρώσιμα μέρη τροφίμων: Τα βρώσιμα μέρη τροφίμων είναι τα συστατικά που σχετίζονται με ένα τρόφιμο, τα οποία καταναλώνονται συνήθως από τον άνθρωπο, είτε ως έχουν (ανεπεξεργαστα) είτε μετά από επεξεργασία ή μαγείρεμα. Ο ορισμός των βρώσιμων μερών των τροφίμων μπορεί να διαφέρει από χώρα σε χώρα ή από περιοχή σε περιοχή, ανάλογα με την τοπική κουλτούρα και τις συνήθειες.

Απόβλητα τροφίμων: Νοούνται όλα τα τρόφιμα, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 178/2002, τα οποία έχουν καταστεί απόβλητα (παρ. 4α, άρθρο 3, ν. 4819/2021). Τα απόβλητα τροφίμων δύνανται να αποτελούνται από μέρη τροφίμων τα οποία προορίζονται για βρώση και μέρη τροφίμων τα οποία δεν προορίζονται για βρώση από τον άνθρωπο.

Απόβλητα: Τα απόβλητα, όπως ορίζονται στο άρθρο 3 σημείο 1 της Οδηγίας 2008/98/ΕΚ (παρ. 4α, άρθρο 3, ν. 4819/2021), είναι «κάθε ουσία ή αντικείμενο το οποίο ο κάτοχός του απορρίπτει ή προτίθεται ή υποχρεούται να απορρίψει», λαμβάνοντας υπόψη τις εξαιρέσεις του άρθρου 2 του Ν. 4819/2021. Η απόρριψη αφορά την επεξεργασία τους με εργασίες ανάκτησης ή διάθεσης (παρ. 14, 15 & 21, άρθρο 3, ν. 4819/2021).

Ζωικά υποπροϊόντα: Ορίζονται στο άρθρο 3 παρ. 1 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1069/2009 ως «ολόκληρα πτώματα ή μέρη πτωμάτων ζώων, προϊόντα ζωικής προέλευσης ή άλλα προϊόντα που λαμβάνονται από ζώα και δεν προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο, μεταξύ των οποίων και τα ωοκύτταρα, τα έμβρυα και το σπέρμα». Τα ζωικά υποπροϊόντα κατηγοριοποιούνται σε ειδικές κατηγορίες ανάλογα με το επίπεδο κινδύνου που παρουσιάζουν για τη δημόσια υγεία και την υγεία των ζώων, σύμφωνα με τα άρθρα 8, 9 και 10 του ανωτέρω κανονισμού.

Πλεονάσματα τροφίμων: Σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 30 του ν. 4819/2021, ως πλεονάσματα τροφίμων νοούνται τα τελικά προϊόντα διατροφής, συμπεριλαμβανομένου του φρέσκου κρέατος, των φρούτων και των λαχανικών, μερικώς επεξεργασμένα προϊόντα ή συστατικά τροφίμων, τα οποία ενδέχεται να προκύψουν σε οποιοδήποτε στάδιο της αλυσίδας παραγωγής και διανομής τροφίμων για διάφορους λόγους, όπως τρόφιμα τα οποία δεν πληρούν τις προδιαγραφές του παρασκευαστή ή του πελάτη και, συγκεκριμένα, διαφοροποιούνται ως προς το χρώμα, το μέγεθος, το σχήμα, τη σύσταση, έχουν αλλοιωμένη συσκευασία ή επισήμανση, χωρίς ωστόσο να υποβαθμίζεται η ασφάλεια του τροφίμου ή η ενημέρωση των καταναλωτών, φέρουν εσφαλμένη χρονική ένδειξη, όπως τα προϊόντα που προορίζονται για συγκεκριμένη εορταστική περίοδο ή προωθητική ενέργεια, έχουν μικρό υπόλοιπο ζωής, έχει παρέλθει η ημερομηνία ελάχιστης διατηρησιμότητας, αλλά μπορούν ακόμη να καταναλωθούν με ασφάλεια κατ' αναλογία προς την υπ' αρ. 91354/2017 (Β' 2983) απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, όπως εκάστοτε ισχύει, καθώς και πλεονάσματα που δημιουργούνται από ακυρώσεις παραγγελιών.

Αναδιανομή για ανθρώπινη κατανάλωση: Νοείται η διαδικασία ανάκτησης, συλλογής και παροχής σε ανθρώπους, και ιδιαίτερα σε απόρους, πλεονασμάτων τροφίμων που μπορεί διαφορετικά να απορρίπτονταν και τα οποία παρέχονται από τον κάτοχο δωρεάν ή με τίμημα. Ο αποδέκτης της αναδιανομής δύναται να είναι και μια εγκατάσταση για την επεξεργασία-μεταποίηση σε άλλα προϊόντα διατροφής. Επισημαίνεται ότι εξαιρούνται άλλου είδους δωρεές τροφίμων.

Υποπροϊόν: Σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 1 του ν. 4819/2021, μια ουσία ή ένα αντικείμενο που προκύπτει από διαδικασία παραγωγής, πρωταρχικός σκοπός της οποίας δεν είναι η παραγωγή της εν λόγω ουσίας ή του εν λόγω αντικειμένου, θεωρείται ότι δεν συνιστά απόβλητο αλλά υποπροϊόν, εάν πληρούνται οι ακόλουθοι όροι:

- α) είναι βέβαιη η περαιτέρω χρήση της ουσίας ή του αντικειμένου,
- β) η ουσία ή το αντικείμενο είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν απευθείας χωρίς άλλη επεξεργασία πέραν της συνήθους βιομηχανικής πρακτικής,
- γ) η ουσία ή το αντικείμενο παράγεται ως αναπόσπαστο μέρος μιας παραγωγικής διαδικασίας, και
- δ) η περαιτέρω χρήση είναι σύννομη, δηλαδή η ουσία ή το αντικείμενο πληροί όλες τις σχετικές απαιτήσεις περί προϊόντων και προστασίας του περιβάλλοντος και της υγείας για τη συγκεκριμένη χρήση και δεν πρόκειται να έχει δυσμενείς συνέπειες στο περιβάλλον ή την ανθρώπινη υγεία.

Αν δεν έχουν εκδοθεί εκτελεστικές πράξεις σε ενωσιακό ή εθνικό επίπεδο για τη διαδικασία εφαρμογής των ανωτέρω κριτηρίων, η πλήρωσή τους για κάποια συγκεκριμένη ουσία ή αντικείμενο αξιολογείται στο στάδιο της περιβαλλοντικής αδειοδότησης των έργων και δραστηριοτήτων σύμφωνα με τον ν. 4014/2011.

Πρώην τρόφιμα: Τα πρώην τρόφιμα ορίζονται στο μέρος Α σημείο 3 του παραρτήματος του Κανονισμού (ΕΕ) 68/2013 της Επιτροπής ως «τα τρόφιμα, πλην των υπολειμμάτων τροφοδοσίας, που είχαν παρασκευαστεί για κατανάλωση από τον άνθρωπο σε πλήρη συμμόρφωση με τη νομοθεσία της ΕΕ για τα τρόφιμα και τα οποία δεν προορίζονται πλέον για κατανάλωση από τον άνθρωπο για λόγους πρακτικούς ή υλικοτεχνικούς ή λόγω προβλημάτων παρασκευής ή ελαττωματικής συσκευασίας ή άλλων ελαττωμάτων και δεν παρουσιάζουν κίνδυνο για την υγεία όταν χρησιμοποιούνται ως ζωοτροφές».

Ζωοτροφές: Σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 4 του Κανονισμού (ΕΚ) 178/2002, ζωοτροφές είναι «οι ουσίες ή τα προϊόντα, περιλαμβανομένων των πρόσθετων υλών, είτε έχουν υποστεί πλήρη ή μερική επεξεργασία είτε όχι, τα οποία προορίζονται για χορήγηση τροφής από το στόμα στα ζώα».

Πρώτες ύλες ζωοτροφών: Ορίζονται στο άρθρο 3 παρ. 2 σημείο ζ) του Κανονισμού (ΕΚ) 767/2009 ως «προϊόντα φυτικής ή ζωικής προέλευσης, πρωταρχικός σκοπός των οποίων είναι να ικανοποιούν τις διατροφικές ανάγκες των ζώων, στη φυσική τους κατάσταση, νωπά ή διατηρημένα, καθώς και προϊόντα που προέρχονται από τη βιομηχανική επεξεργασία αυτών, και οργανικές ή ανόργανες ουσίες, που περιέχουν ή όχι πρόσθετες ύλες ζωοτροφών και προορίζονται να χρησιμοποιηθούν για την από του στόματος διατροφή των ζώων, είτε απευθείας ως έχουν είτε, ύστερα από μεταποίηση, ή για την παρασκευή σύνθετων ζωοτροφών ή ως έκδοχα προμειγμάτων».

Επιχείρηση ζωοτροφών: Σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 5 του Κανονισμού (ΕΚ) 178/2002, επιχείρηση ζωοτροφών νοείται «οποιαδήποτε επιχείρηση, κερδοσκοπική ή όχι και δημόσια ή ιδιωτική, η οποία πραγματοποιεί οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες παραγωγής, παρασκευής, μεταποίησης, αποθήκευσης, μεταφοράς ή διανομής ζωοτροφών, συμπεριλαμβανομένου οποιουδήποτε παραγωγού ο οποίος παράγει, επεξεργάζεται ή αποθηκεύει ζωοτροφές με σκοπό τη χορήγηση τροφής σε ζώα που βρίσκονται στην κατοχή του».

Διάθεση στην αγορά: Σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 8 του Κανονισμού (ΕΚ) 178/2002, νοείται «η κατοχή τροφίμων ή ζωοτροφών με σκοπό την πώληση, συμπεριλαμβανομένης της προσφοράς για πώληση ή οποιασδήποτε άλλης μορφής μεταβίβασης είτε αυτή γίνεται δωρεάν είτε όχι, και η ίδια η πώληση, η διανομή ή οι άλλες μορφές μεταβίβασης».

8. ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

- [Νόμος 4819/2021](#) (ΦΕΚ Α 129/23.7.2021) «Ολοκληρωμένο πλαίσιο για τη διαχείριση των αποβλήτων Ενσωμάτωση των Οδηγιών 2018/ 851 και 2018/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 30ής Μαΐου 2018 για την τροποποίηση της Οδηγίας 2008/98/ΕΚ περί αποβλήτων και της Οδηγίας 94/62/ΕΚ περί συσκευασιών και απορριμμάτων συσκευασιών, ...»
- [Κατ' Εξουσιοδότηση Απόφαση \(ΕΕ\) 2019/1597 της Επιτροπής](#) για τη συμπλήρωση της οδηγίας 2008/98/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τη θέσπιση κοινής μεθοδολογίας και ελάχιστων απαιτήσεων ποιότητας για την ομοιόμορφη μέτρηση των επιπέδων αποβλήτων τροφίμων
- Eurostat, [Guidance on reporting of data on food waste and food waste prevention according to Commission Implementing Decision \(EU\) 2019/2000](#), Ιούνιος 2022
- Ανακοίνωση της Επιτροπής, «Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ σχετικά με τη δωρεά τροφίμων» ([2017/C361/01](#))
- Ανακοίνωση της Επιτροπής, «Κατευθυντήριες γραμμές για τη χρήση των τροφίμων που δεν προορίζονται πλέον για κατανάλωση από τον άνθρωπο ως ζωοτροφών» ([2018/C133/02](#))
- [Κανονισμός \(ΕΕ\) 2021/382 της Επιτροπής](#) για την τροποποίηση των παραρτημάτων του Κανονισμού (ΕΚ) 852/2004, στον οποίο τίθενται όροι στους υπεύθυνους επιχειρήσεων τροφίμων για τη δωρεά τροφίμων